

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik

minden héten egyszer
szombaton, egy íven.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:

egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Országos dolgok.

A nemzetgyűlés befejezte működését, anélkül, hogy a reá váró feladatokat megoldhatta volna és most újból alkotmányozó nemzetgyűlés alakítására kerül a sor. A választási előkészületek — bár még tulajdonképpen azt sem tudjuk, milyen módon megy végbe a választás — már megkezdődtek és a mozgalmak kétségkívül nagy hullámokat fognak felverni.

Nekünk nem feladatunk, hogy országos politikai kérdésekkel foglalkozzunk és nincs is szándékunkban a választási küzdelmekben bármilyen részt venni. De azt igenis kötelességünknek tartjuk, hogy egyházunk szolgálait — lelkipásztorokat és úgynevezett világiakat egyaránt — figyelmeztessünk azokra a kötelességekre, melyek a választásokkal kapcsolatban reánk hárulnak.

Ha a választások most is az előző alkalommal foganatba vett szabályok szerint hajtának végre, az országos rendelkezések is kötelességévé teszik kinek-kinek, hogy a maga véleményét nyilvánítsa, hiszen egyenest büntetést szabnak ki arra, aki a választásban részt nem vesz. De még ha az országos szabályok nem így rendelkeznének is, akkor is erkölcsi lehetetlenség volna a gyülekezetek előjáróinak elzárkózni az események elől és nem adni meg a kívánt tanácsot és útbaigazítást azoknak, akik szellemi vezetésüket tőlük várják.

Egészen természetes tehát, hogy az egyházi előjárók, s azok között elsősorban a lelkipásztorok nem hallgathatják el hívek előtt meggyőződésüket, hogy milyen irányt tartanak helyesnek válságos helyzetben levő hazánk sorsának intézésében. Viszont azonban az is természetes, hogy a meggyőződésnek becsületes nyilvánítása nem történhetik más módon, mint amely móddal a keresztyén egyház szolgálainak minden cselekedete kell, hogy történjék: szeretettel és az igazság megvilágosításával. Erőszakos korteskedések semmiképp sem egyeztethetők össze a mi egyházunk szolgálainak feladataival, nemcsak azért, mert egyházi törvényeink kifejezetten tiltják, hanem azért sem, mert a szolgálat erkölcsi természetével ellentétben állnak.

Felfogásom szerint a mi egyházunk szolgálainak, kicsinyeknek úgy, mint nagyoknak, nem lehet más

feladata, mint a bátor és határozott állásfoglalás, a meggyőződésnek kerülgetés nélküli kinyilvánítása, de egyszersmind gondos óvakodás minden aktív szerepelni akarástól.

Hogy ki milyen politikai párt mellett foglaljon állást, abban a tekintetben akkor sem akarnánk útmutatást adni, ha az országos politikával való foglalkozást feladataink közé számítanók. Sokkal jobban tiszteljük is egyházunk vezető embereinek szellemi értékét, semhogy ilyen útmutatás szükségességét fel is tetelezhetőnk. Azzal mindegyikünk tisztában van, hogy nekünk, magyar reformátusoknak, csak olyan politikát lehet támogatnunk, amely mindenestől magyar és amely a mi vallásunk egyedüli törvényével, a szentírással, megegyezik. Mi nem lehetünk sem nemzetköziek, sem istentagadók, vagy vallásellenesek és nem lehetünk gyűlölködők sem. A mi ideálunk nem lehet más, mint a magyar egység és a keresztyén ember-szeretet uralma. A mi törekvésünk az evangéliomon nyugvó felvilágosodottság és az erkölcsi tisztaság megvalósítása és ebben az értelemben — bár a felekezeti széthúzás sohasem volt veszedelmesebb, mint épen manapság — teljes erővel *kálvinista* politika követése legyen a célunk. Kálvinista politika, amely nem a valásfelekezet uralmának előtérbe állítását célozza, hanem azoknak az eszményeknek megvalósítását, amelyek ugyan általános *keresztyén* eszmények, de első sorban a kálvinista reformációnak a vezérgondolatjai.

Ezeknek az eszményeknek a szolgálatában állani, ezekről bizonyosságot tenni kötelességünk valamennyiünknek. Ebben a tekintetben engedménytételnek, vagy épen megalkuvásnak nincs helye. Arra nézve azonban, hogy ezeket az eszményeket ki melyik politikai párt keretében kívánja szolgálni, nem lehet állást foglalnunk. Csak az bizonyos, hogy olyan politikai pártnak nem lehet tagja, támogatója vagy épen szószólója magyar református ember, amely politikai párt ezekkel az eszményekkel ellentétben áll.

Ami pedig a meggyőződés szolgálatának *mértékét* illeti, ebben a tekintetben azt tartanók legüdvösebbnek, ha a mi egyházi férfaink megmaradnának a meggyőződés nyilvánításnál, a po-

litikai akcióba lépést pedig engednék másoknak. Bizonyára nagyon sok egyenlenségnek és surlódásnak, mely az egyházi életre is káros hatású, lehetne ezzel elejét venni.

Baltazár püspök, akit sokszor és kíméletlenül támadnak épen a politikai ügyekben tett vélemény nyilvánításaiért, kijelentette, hogy egyáltalán nem szándékszik a nemzetgyűlésen mandátumot vállalni. Nagyon bölcsen teszi. Elhatározását követésre méltónak tartjuk azok számára is, akik a politikai kérdésekkel való foglalkozását kifogás tárgyává szeretik tenni.

K. B.

Tárca

Az Üdv hadserege.

(Salvation Army.)

I. Az istentisztelet.

Hatalmas, tornyos épület a város legforgalmasabb pontján. A bástyaesipkés torony tetején vörös-sárga lobogó didereg a havas esőben és reszketve omlik a zászlórúdra. Az Üdv hadseregének négyemeletes citadellája. A díszterem ólomkarikás ablakai kivilágítva, harsog benn a rezesbanda, a bombardó riadása, a nagy dob dörgése kiszökik az utcára. A várkapuján ríktó színű felhívás:

HARC A BOLDOGSÁGÉRT!
AZ ÜTKÖZETET
ROHU, TÖRZSKARI SZÁZADOS, AZ ÉSZAKI SKÓT-BRIGÁD VEZÉRKARI FŐNÖKE
DIRIGÁLJA.
TÁMADÁS KEZDETE ESTE
FÉL 8 ÓRAKOR.

Gyülekezik a közönség. Szépen berendezett félkör alakú terem. Magas, széles dobogó a zenekar és a tisztek számára. A hallgatók mindnyájan kapnak egy bibliát és énekes könyvet. A Dícsérettek Előszava: „Addig énekelj, míg nem egész valód örvendez az Úrban, addig énekelj, míg magaddal nem ragadod az öröm forrásához, Istenhez azokat, akik nem ismerik Őt.”

Bevonulnak a tisztek: 4 férfi és 3 nő. Sötétké egyenruha, csak a paroli piros és a sapka; illetőleg a nők állukon szalaggal csokorba átkötött kalapján egy széles csik. Rohu kapitány intésére a zenekar elhallgat, hangszereiket egy csomóba rakják, katonás rend szerint, az első generális csontos, szikár arcképe alá. A százados imádkozni kezd. Először nyugodtan, később letérdel, kiegyenesedik, a kezével mintha birkózna: „Jössz Uram, ugye, hogy jössz? Jer!” Énekelni kezd, az egyik tisztársra kéziharmonikán kíséri. Majd folytatja az imát. Elhallgat. A hallgatók soraiban itt-ott „Hallelujah”, „Ámen”, „Igen” szavak hallatszanak. Vége az imának. Előveszi az énekes könyvet, megmagyarázza a dícséretet és az egész közönség

énekelni kezdi. A refrain minden vers végén csörgő dobbal és tapssal ütemezve ötször-hatszor ismétlik. Az ének a tarantella pezsgő élénkségével hozza mozgásba és ragadja magával a lelket. Majd a vezérkari százados szólót énekel. Gyönyörű bariton hang; mikor a refrainhez ér, felragad egy nádpálcát és a közönség karénekét evvel vezényeli. Kezdődik a prédikáció arról, hogy nincs más keresztség, csak a Szent Lélek tüzet, buzgóságot hozó keresztsége. A fontosabb kijelentések után a tisztek és a közönség „igen”, „úgy van”, „hallelujah” szavakban fejezik ki helyeslésüket. „Keresztelj meg Szent Lélekkel Uram! Fogj meg engem Uram! Ámen. Most pedig jertek, gyertek, keresztelkedjétek meg!” Hárman kimennek a dobogó elé és letérdelnek. „Csak hárman? Hát ezért jött közénk a Jézus? Tegyetek félre minden szégyent.” (A közönség titokzatos hangon mormolja: „ámen, ámen, hallelujah!”) Letérdel, becsukja a szemét, az arca vonaglik: „Uram, segíts! hogy jöjjenek.” (A közönség soraiból állandóan hangzik az ámen és hallelujah.) „Ha nem jöttök, mi megyünk utánatok.” Mind a heten lejönnek az emelvényről. Énekebe kezdenek:

*„Hallelujah, hallelujah!
Áldott legyen az ég Ura!”*

(Az ütközet további részében, hol halkán, hol változatokkal erősítve csak ezt a két sort éneklük.) A tisztek felosztják maguk közt a termet. Csak a vezérkari főnök és harmonikás adjutansa változtatják mindig helyüket. A padok közt dolgozik a Hadsereg, mindenkit hiva a keresztségre. Egy nő feláll. Az ének elhallgat. Imádkozik, majd énekszóval indul a térdelők közé. Amerre halad, megveregetik a vállát és felhangzik az ámen és hallelujah. Egy pillanatra csend. Söhajok szakadnak fel. A százados felemeli hullámos kondorhajjal borított bátor és határozott arcát: „Ki lesz az ötödik? Egymásután indulnak. „Ki lesz a hatodik, tizedik, tizennegyedik?” Az egyik női hadnagy közeledik, valamit jelent neki. A sarokban ül egy leányzó, akit nem sikerült még rávenni. Mennek hozzá, a hadnagy, a főnök és az adjutáns. (A közönség nem kíváncsi, kezébe temetett arccal énekel.) Körülveszik. A fülébe énekelnek, először egyenkint, aztán együtt. Győztek. A leány indul térdpelni.

Végül a tisztikar felvonul az emelvényre és a rangsor szerint letérdelnek. Elöl Rohu százados. Ének után „Jézus segíts!” imába kezd. „Befejeztem! Ha szeretitek az Istent, jertek! Ha nem jöttök, soha sem lesz éjjel nyugalmas álmotok.” Egy öreg kikötőmunkás feláll: „Jertek, vegyétek az én bátorságomat.” (Közönség és tisztikar: Ámen, ámen, hallelujah!) Pillanat csend. A százados rámutat az egyesekre:

„Úgy-e akar jönni?”
(Hallelujah!)

„Úgy-e akar?”
(Ámen, ámen!)

„Jönnie kell!“

Ismét indul egy fiatal ember.

Másfél óra ütközet után új énekbe kezdenek. Az első versszak végeztével egy nő feláll és imádkozik, hogy milyen gyönyörű ez az ének. A zenekar időközben magára szedi a hangszereket és elhelyezkedik, majd belevág az indulóba:

„A bárány vére fehérebb, mint a hó,
Büntől, vétektől tüzelt tisztító.“

Ennek hangjainál oszlik szét a gyülekezet.
Az ütközetnek vége.

Aberdeen.

Inoze Gábor.

Egyház

Lelkigondozói és belmissziói munka a hajdúböszörményi református egyházban.

A hajdúböszörményi református egyházban az utóbbi időben erőteljes lelkigondozói és belmissziói munkát indítottunk meg. A hitetlenségnek, a vallás iránti közönyösségnek fokozódó térhódítása, a határozott református öntudatnak nálunk is tapasztalható elszintelenedése, továbbá a több évtizedes *multa* visszatekintő baptista szektának erőszakos halászó munkája elutasíthatatlanul parancsolták, hogy elérkezett a cselekvés tizenkettedik órája. Nem könnyű, nem kicsinyelhető volt ez a megindulás egy olyan tömegegyházban, mint a mienk, ahol minden egyházépítő munka 4—5 lelkipásztor, illetőleg segédlelkipásztor vállán nyugszik, mert a presbiteriumok mai összetételükben ebből a szempontból — fájdalom — nagyon kevés egyházban jöhetnek tekintetbe. Milyen messze is állanak a kálvini ideáltól! Így, munkatársak nélkül ugyan, de református anyaszentegyházunk égő szerelmétől, „ama csontokba rekesztett égő tűz“-től ösztönözve, bízva az Isten megsegítő kegyelmébe, munkába állottunk, azzal a gondolattal, hogy belmissziói tevékenységünk során képezzünk egyesületeinkben munkatársakat.

Közhelyeket említenék, ha arról szólanék, hogy a rendes templomi istentiszteletek ma már egyáltalán nem elegendők arra a célra, hogy egyházunk tagjait református keresztyén hitükben építsük és megtartsuk, másfelől, hogy a materialista, túlzó szocialista-kommunista eszmeáramlatokkal, világnézetekkel szemben a harcot sikeresen felvehessük. Történelmi, hitvédelmi előadásokra van szükség ezekkel szemben, továbbá művészi számokra, melyeket a hitellen és vallás iránt közömbös emberek is szívesen meghallgatnak. E célból a múlt télen *vallásos estélyeket*, ez idén vallásos délutánokat rendezünk minden héten csütörtökön a templomokban rendkívül nagyszámú közönség jelenlétében. Minden hétfőn este pedig a városi szegényház imatermében biblíamagyarázatot tartunk, időnkint szavalatokkal, énekszámokkal kapcsolatban.

De még emellett a tevékenység mellett is maradnak sokan, kik nem jönnek el ez összejövetelre. Épen azért, tudván azt, hogy a jó pásztor ismeri az ő juhait és felkeresi őket, mi mentünk el az ilyenekhez. Tavasztól őszig a *külvárosokban* (Vénkert, Középkert, Kisböszörmény), tanyákon (Rét, Pród), szőlőskertekben (Boda) szabad ég alatt tartottunk istentiszteleteket. Télen, úgy a múlt télen, mint ez idén, felkerestük az ilyen emberek házeit, s ott biblíamagyarázatot tartottunk, buzdítva őket egy ősrégi szép református szokásnak, a *házi istentiszteleteknek* bevezetésére. Volt olyan hét, hogy Szabó Gyula s.-lelkész barátommal 10—12 ilyen házi istentiszteletet tartottunk. Az eredmény szemmel látható volt: az emberek szelidebbek, jámborabbak lettek és attól kezdve keresték az addig elhanyagolt templomot. Hangsúlyozom, hogy ezeket a házi istentiszteleteket mindig személyesen vezettük.

Tudván, hogy az emberi lelkek a szenvedések idején a legfogékonyabbak, állandóan látogattuk a *súlyos betegeket*, haldoklókat. Ha a betegre nem volt fárasztó, az egybegyűlt szomszédokkal együtt istentiszteletet tartottunk a beteg szobájában. Tapasztalati tényre hivatkozhatom, hogy egyéb üdvös hatásokon kívül ezzel a ténykedésünkkel nem egy embert mentettünk meg egyházunk számára a be-merítés elől.

Hogy munkatársakat szerezzünk, egy kis kövaszt létrehozunk, mely új életre támassza gyülekezetünket élő-halott tengődéséből, megalkottuk több, mint egy éve a *Kálvin-szövetséget*. 4—5 emberrel indultunk el, s ma közel van tagjaink száma a 400-hoz. Minden vasárnap d. u. vallásos összejövetelt rendezünk, ahol bibliai eszmecsereket, biblíamagyarázatot, egyháztörténelmi, a református öntudatot fejlesztő előadásokat tartunk határozott református szellemben, amint minden belmissziói munkánk is ilyen szellemben folyik, s így törekszünk megóvni minden szétfolyó határozatlan általános keresztyénségtől. Szövetségünk tagjainak önkéntes adományából minden nagyobb ünnepen a menházi szegényeket szeretetvendégségben részesítjük. Szövetségünk útján terjesztjük a vallásos lapokat (Óráló, Téli Újság, Keresztyén Család, Csendes Percek). Megjegyzem, hogy tagjaink felvételénél körültekintéssel, próbatevéssel járunk el.

Református Leányszövetségünk több mint két éves pályafutása alatt immár három karácsonykor árva felruházási műsoros ünnepélyt tartott, melyre leányaink varrták meg az adományokból vásárolt szövetből a ruhákat. 1919-ben 43, 1920-ban 132, 1921-ben 120 árvát teljesen felruháztunk. Ezenkívül 1921-ben pünköszt vásárt rendeztünk, s ennek 10,000 koronát kitevő jövedelmét jótékony célra és árváknak adtuk, továbbá 1922 január 11-én a karácsonyi ünnepély tiszta jövedelméből 10,000 K-t osztottunk szét árvák között. Egyesületünk tagjait a minden vasárnap délutáni összejövetelen biblíamagyarázat, vallásos előadások keretében képezzük.

Istentiszteleteink művésziessé tételére, az egyházi élet építésére a már régebbi tanítótestületi

vegyeskaron kívül, az ősz folyamán megalakult a leányszövetségi énekhar, újabban pedig a gazdasági ifjúsági egyesületi énekhar egyik buzgó tanítónk, Zolnay Mihály vezetése alatt. A Kálvin-szövetség énekara is most alakult meg, melyet Varga Béla vezet. A tanítótestületnek Gellén János kántorunk a vezetője.

Szerettük volna a vasárnapi biblia-iskolákat is bevezetni, de a viszonyok mostohasága, elégséges munkaerő hiánya folytán ez a vágyunk még nem teljesedett, azonban tavasztól őszig *gyermek-istentiszteleteket* rendszeresen végzünk.

Eenyiben óhajtottam beszámolni vázlatosan gyülekezeti munkánkról. Fogyatékoságainkat, hiányainkat mentse a meginduló kezdet nehézsége. De szilárd meggyőződése, hogy ha azzal a forró szeretettel, egyházunk és Isten országa iránti lángoló lelkesedéssel és elegendő munkaerő által fog tovább folytatódni ez a szerény kezdet, akkor elkövetkezik az az istenáldotta eredmény, mikor élő kövekből épül meg a magyar református Sion bomladozó temploma, amikor a református egyház életerős, egészséges testéről lehullanak és gemmissülnek, mint gyógyult testről a fekélyek, az oly sok bajt okozó szekták, midőn — Ravasz püspök úr szavaival szólván — feleslegessé tesszük őket azáltal, hogy „mindazt a lelki hatást és eredményt, amit ezek a mozgalmak ígérnek, maga a gyülekezet a maga gyülekezeti életében nyújtani tudja.“ A magyar jövő, az Isten országa érdekében szükség van egy élő, öntudatos református keresztyén tagokból összetett magyar református egyházra. Erre pedig egyetlen út és mód: a határozott református, kálvini szellemű lelkigondozás és belmisszió.

Kövér Pál,

református s.-lelkipásztor.

Hírek Hermánszegről.

Egyházunk lélekszáma közel 400. Áldozatkészsége azonban vetekedik a nagyobb lélekszámú bíró egyházközsegek áldozatkészségével. Az elmúlt év folyamán a lelkészlak befedtetési költségei nehezettek reánk súlyos teherként. Betett pénzünk és a hívek között végzett gyűjtés megengedték, hogy ezen kötelezettségeinknek pontosan megfeleljünk, sőt nagyobb pénztári maradvánnyal nyissuk meg folyó évünket (circa 15.000 K-val). A gyűjtés folyamán kaptunk 8946 K-t, természetben 3¹/₂ véka búzát, 4 véka tengerit és 2 véka napraforgót. Ugyanezen célra az ünnepeken bált rendeztünk, hol tiszta nyereségként 2550 koronát számoltunk javunkra.

Új alapítvány is létesült. Id. Király Ferenc és neje 2000 koronával a „Torony-alap“-ot vetette meg, 100 koronával pedig a meglevő „Harang-alap“-ot gyarapította. A konfirmandus gyermekek (9) 120 koronás „Konfirmandus-alap“-ot hoztak össze.

Karácsony-estét is rendeztünk az iskolásgyermekek számára a szülők és hívek bevonásával. Az adventi napokban az előkészületeket megtettük, a lelkipásztor felhívta a hívek figyelmét a szöszék-

ről arra, hogy tegyék ünneplésüket szeretetteljesebbé azáltal, hogy gyermekeiknek karácsonyfát állítsanak fel a szeretet előestéjén. A fölhívás nem maradt pusztába kiáltó szó, mert az adventi napokban csakugyan fölkerestek szeretetadományokkal. Ezen célra begyűlt (a természetbeni adományokat: dió, liszt, tojás stb. értékelve) 1557 korona.

A karácsony-est lefolyása lélekemelő volt. Szépen feldíszített iskolateremben állott a gazdagon megrakott karácsonyfa csillogó-villogó gyertyáival, fényoszlopokkal. A karácsonyfa háttérében két fenyőfagalyakból készített zöld koszorú függött a falon, közepében fekete táblán olvasható eme felirat: „Légy hív mindhalálig...“, s „Jöjjetek énhozzám mindnyájan...“ volt látható, minek aranyozott, ezüstözött betűit két gyertyácska tette ragyogóvá, fényessé és olvashatóvá. A nemzeti színek sem hiányoztak. A lobogón kívül még piros-fehér-zöld papirossal bevont asztal, sőt a piros-fehér-zöld papirosba csomagolt szalon cukorkákkal megrakott karácsonyfa is visszatükrözte a nemzeti színeket.

Leírhatatlan öröm szállta meg a kicsinyek és nagyok szívét egyaránt. Szülők együtt örültek az ő kicsinyeikkel, együtt örült a falu apraja-nagyja.

Mindnyájunk ajkáról fölszálló ének csak fokozta az öröm-érzéseket, nagyok beszéde, kicsinyek szavalata, éneke (Szabolcska: Szálljatok le, szálljatok, Karácsonyi angyalok... énekelve, szavalva stb. verseket Szabolcskától szavaltattunk), leányok éneklése mélyítette vallásos érzésünket, növelte bennünk a szeretetet, boldogabbá tette ünneplésünket. Bár a műsor 12 számból állott, gyors lepergésében változatosságával gyönyörködtetett s tanított.

Iskolásgyermekek számára értelmi képességeknek megfelelő liturgikusabb gyermek-istentisztelet van kéthetenként télen fűtött iskolában, nyáron a templomban.

Egyházi adó- és magtár-tartozások pontosan befolytak. Egyházi szolgálmányok még mindig gyakorlatban vannak. Szántják, vetik úgy a lelkész, mint az egyház földjét. **S—n.**

Amerikából.

Az Amerikai Magyar Református Egyház megalakult 1922 jan. 16-án Perth Amboyban, New Jersey államban. Ez a szervezet, mint teljesen önálló, külön törvényekkel bíró testület működik, anélkül, hogy akármelyik amerikai felekezetbe beolvadna s ugyanekkor az amerikai prot. püspöki (episkopális) egyházzal, mint testvéregyházzal létesített kapcsolatot és ennek erkölcsi és anyagi támogatását veszi igénybe. Az amerikai magyar református egyház egyelőre úgy szerepel, mint egyházmegye élén az esperessel, legfelső fokon pedig az episkopális püspökök lelki fennhatóságát ismeri el. Tehát nem beolvadásról, hanem szövetség létesítéséről van szó a kicsiny amerikai magyar református egyház és a hatalmas episkopális világegyház között. Az amerikai magyar református egyháznak hitvallásos könyvei csak a heidelbergi káté és II. helvét hitvallás lesznek; az egy-

házi birtok az egyházközségek nevében marad; a szertartások változtatás nélkül olyanok lesznek, mint eddig voltak a templomok berendezésével együtt; a magyar nyelv háborítatlan használata biztosított. A lelkészi meghatalmazást a jövőben kizárólag az episkopális püspökök adják ordinálás útján. Konfirmáció alkalmával a magyar református gyermekek a református kátét tanulják, magyarul teszik le a konfirmáció vizsgát, magyarul megy a konfirmáció szertartás, végezetül pedig a jelenlevő püspök áldás gyanánt kezét helyezi a konfirmándus fejére.

Az amerikai magyar református egyházba hét olyan egyház tartozik, amelyik régen a Konvent felügyelete alatt állott; négy új egyház most van szervezés alatt.

Belépésre jelentkezett továbbá még 7 másik amerikai egyházközség, ahol most tanácskoznak a kapcsolat létesítésén. Esperesnek dr. Nánássy Lajos perth amboyi lelkészt választották; egyházmegyei jegyzőknek a magyar iratok elkészítésére Murányi János roebingi s az angol iratok készítésére Schodle Ádám dr. philadelphiai lelkészt. Az egyházmegye kiküldte a missziói, liturgiai, kánonkészítő, vasárnapi iskolai, egyleti bizottságokat s a komoly munka már megkezdődött.

A tavasz folyamán nagy esemény fog történni: az amerikai protestáns episkopális egyház néhány püspöke fogja felkeresni Csonka-Magyarországot és a megszállott részeket s hozzájuk angol-szászi anglikán püspöki bizottság fog csatlakozni. A bizottság célja az, hogy föllevenítse azt a régi összeköttetést, ami a múltban 300 éven át az anglikán és a magyarországi református egyház között fentállott, amikor a magyarországi egyház kiválóbb theologusait anglikán iskolákba küldte ki s a debreczeni, valamint a nagyenyedi református kollégium is anglikán segítség mellett kerülhette ki az elpusztulást.

Vannak olyan amerikai magyar református egyházközségek, amelyek a német eredetű amerikai református és a presbiteriánus egyházakba mentek át, ahol ismeretlen dolog a püspöki hivatal. Az episkopális egyházzal kapcsolatot létesítő amerikai magyar református egyházak a hit, szertartás mellett a magyarországi református egyház kormányzatát is épségben tartják meg, amikor legfelsőbb fórumon püspöki felügyelet alatt állanak. —SS—

Kortünetek

Zdravetz püspök beszédet mondott és ebben a beszédben — a Magyar Kurir közlése szerint — a Regnum Marianum mellett foglalt állást és az általánosságban hangzó „keresztyén” irányzat helyébe kifejezetten katolikus irányt kívánt. Állítólag azt is mondta, hogy a „keresztyénség” a katholicizmussal szemben csak olyan, mint az öszvér: se ló, se szamár. A beszéd, a közölt szöveg szerint, általános felindulást okozott. A legmérsé-

keltebb elemek is megbotránkoztak a tapintatlan (a Budapesti Hírlap vezércikke szerint „bursikózus”) beszéd miatt. Zdravetz páter aztán cáfolta. Kijelentette, hogy ő a protestáns testvérekről nem mondott semmi rosszat s nem is akar egyebet, mint hogy a katolikusok igazán katolikusok legyenek. El is hisszük, hogy a sok érdemű páter nem mondta azokat a szerencsétlen szavakat, amelyeket neki tulajdonítottak. Sem intelligenciáját, sem hazafiságát nem szabad így kétségbe vonnunk. De jellemző kortünet, hogy addig, míg a cáfolat meg nem érkezett, egyáltalán hitelt adtak egy ilyen beszéd lehetőségének. Az átkos liberális korszakban — a Tisza István, vagy a Deák Ferenc idejében — egy percig sem hitte volna senki, hogy állami főméltóság betöltője ilyen beszédet merhet mondani.

Egy másik beszéd is magára vonta a figyelmet az utóbbi napokban. Ezt Baltazár püspök mondta a debreczeni zsidó gimnázium javára rendezett estélyen. A püspök kemény szavakkal ítélte el a numerus clausus-os rendszert, melyet a degeneráltság jelének lát. Egy sokszor emlegetett társadalmi egyesület debreczeni alakulata emiatt büntető feljelentés, sőt internálás elrendelésének szükségességét mondta ki. Azon, hogy a numerus clausus elrendelése, vagy annak kemény kritika tárgyává tétele helyes-e, vagy nem helyes, bizonyára lehet vitatkozni. Ám azt, hogy a megállapított szabálynak bírálat alá vételét mindjárt büntetendő cselekménynek akarják minősíteni, csakugyan nem lehet egyébnek tekinteni, mint az érvek hiányának és a gyöngeség beismerésének.

Közélet

Szükséges-e a vallástanítás?

Aki e címet olvassa, könnyen arra gondolhat, hogy ez a kérdés teljesen felesleges, százszor, ezerszer, sőt többször letárgyalt és eldöntött kérdés, melyre egyetlen „szükséges” szóval megfelehetünk s melyet kár ismételtelen feszegetni. Aki így gondolkozik, téved. A kenyér örökké szükséges tápszer. Tele rakhatjuk az asztalt izletesebbnél izletesebb tápanyagokkal, étkekkel, a kenyér nem hiányozhatik az asztalról. Leszoríthatnók ugyan valamelyes ügyes szakácsfogással, de bármily pompás tálalás közt történnék is ez, több-kevesebb mértékben megéreznek a kenyér elmaradása. Így vagyunk a vallástanítás kérdésével.

Örök probléma ez. Szüntelen szem előtt, napirenden kell tartani. Újra és újra felszínre kell vetni. A felelet nem lesz új soha. Mindig az elmondottakat ismételjük benne, de a lelkünkhöz szólanak azok folyton és megnyugtatólag, buzdítólag hatnak mindenkor. A kenyér is mindenkor ugyanazon alkatrészekből és egyugyanazon módon készül s mindég legnélkülözhetetlenebb kelteke terített asztalunknak.

Minden időben megvoltak a vallásoktatás

ellenségei. Így meg vannak ma is. Ezért nem szabad elcsépelni, felesleges tárgynak tartanunk.

A forradalmak, különösen a templomot színházi célokra kiszemelő kommunizmus tülekedései azoknak elmúltával szomorú emlékekkel, mintegy varázsütésszerűen a vallásoktatás szükségességére fordították a közfigyelmet. Ez a figyelem azonban hasonlóan mutatkozott én előttem ahhoz a felzisszenéshez, melyet hallatunk, ha tévedésből a forró kályhához ér testünk s hirtelen tovaugrunk; de ezzel minden további óvakodással felhagyunk.

A társadalmi láz kábultságából józanodva, úgy tűnt fel, mintha a keresztyénség egyetemesége különös követeléssel emlegetné a vallásoktatás felkarolását. Ez biztató jelnek mutatkozott. Megnyugtatólag hatott a mélyebb kedélyekre. De ha ma figyelem a társadalom közhangulatát, valóban aluvónak, vagy legalább is érdektelennek ítélem. Ez veszélyes állapot. Ezt tűrni vétek. A hit, a vallás őseinek itt teljes nekikészülődéssel kell résen állani és a köz éberségének felrázására kell sietni.

Minden hithű egyházi örnek fel kell használni minden kínálkozó alkalmat arra, hogy a szülők figyelmét szorosán ráfordítsa a vallásoktatás megbecsülésére, elősegítésére, könnyebbé tételére, sőt egyenes megkövetelésére.

Tévedne, ki azt hinné, hogy a vallásoktatás kérdése pusztán az iskola, az egyházi hatóság gondja lehet. Sajnos, rengetegen vannak ily balga lelkek. Egyetemes közérdek a vallásoktatás ügye. A társadalmi béke egyik hatalmas pillére ez, melyen minden szemnek rajta kell nyugodni s minden nemes öntudatú egyénnek erősítésére kell sietni.

Ne tartsuk pillanatra se hétköznapiak, elcsépeltek, rendben levőnek, unalmasnak e kérdést. Lebegjen folyton előttünk és hatalmas jelentősége szerint kezeljük szüntelenül! Áldására lesz ily figyelmünk a jövő nemzedék erkölcsi életének.

Kenderes.

Szabó Lajos,
tanító.

Irodalmi szemle

Édesanyák könyve. Írta Tildy Zoltánné. A gyermek testi neveléséről szóló részt átnézte Dr. Merétey Sándor gyermekorvos. 16°, 16 lap. Ára 4 K. Kiadja a Magyar Vallásos Traktátus Társulat. — Amilyen rövid ez a kis füzet, épen olyan értékes. Nemcsak hiányt pótol atekintetben, hogy a fogékony édesanyák lelkét Istenhez vezetve, komoly hivatásuk betöltésére serkenti, hanem a csecsemő-neveléshez is megadja a legszükségesebb intelmeket. Az amerikai vöröskereszt egyesület a magyar gyermekhalandóság megakadályozására országos nagy mozgalmat indít sok hasznos, célravezető eszközzel. Arra az egyre azonban, hogy a fiatal anya lelkiszükségletét egészségügyi tanácsokkal együtt összefoglalva adja, még nem gondolt, pedig ez egymagában többet nyújt, mint a többi együttvéve. Lelkipásztortár-

saink, de főképen a mindenre gondosan figyelő papnék figyelmét szeretettel hívjuk fel ennek a füzetnek a terjesztésére. Meg fogják látni, nagy segítő társat nyernek benne. Kapható a Keresztyén Család kiadóhivatalában, Győr, Kossuth-utca 9. és Dr. Vass Vince theol. tanár útján, Pápa.

A vasárnap megszentelése. Írta ifj. dr. Szabó Aladár gödöllői református lelkész. Kiadja a Magyar Vallásos Traktátus Társulat. 16°, 15 lap. Ára nincsen jelezve, de a kiadó társulat többi hasonló kiadványa árából következtetve, nem lehet több 4 koronánál. — A csinos füzet széles körültekintéssel tárgyalja a vasárnap megünneplését, bemutatva annak vallásos, erkölcsi és gazdasági jelentőségét, nemkülönben megjelölve a vasárnap megszentelése érdekében reánk váró teendőket. A füzet terjesztésre igen alkalmas.

Szépország száműzöttje. Újabb versek. Dr. Möricz és Lengyel kiadása. Budapest, 1921. Azok között a verselő poéták között, akik mostanság a tulhajtott irredentizmus jegyében lépnek a nyilvánosság elé, szinte egyedülálló a maga megdöbbentő egyszerűségében és feltűnni nem akarásában az a verskötet, mely a fenti címet viseli. Olyan poéta Gyököcssy Endre, aki nem hajt a forgó divatokra, hanem mindig tulajdon énjéből fakadó, őszinte és igaz gyümölcsöket érlel a költészet termő talaján, mely éppen azért felemel, gyönyörködtet és tisztultabb világba vezet át lelkünket. Gyököcssy Endre a szív poétája. Nagyon mélyen, nagyon igazán és néha nagyon fájón át tud érezni valamit, amit aztán a legapróbb részletekig, a legfinomabb árnyalatokig, tisztán láthatóan, gondos művészettel, frappánsul vetít megértő lelkünk engedelmes vásznára. Egyik-egyik verse olyan, mintha vésvé volna: szinte kívánnók olykor-olykor, hogy a forma nyögét kissé meglazítva, szabadabban szárnyaljon. A kötet utolsó ciklusa a legjellemzőbb. A „Rab magyarok zsoltáros könyvé”-ben kilenc bibliai nyelven és vonatkozással — fordulatokban gazdagon — megírt zsoltárénekre találunk. Látszik ezeken a verseken, hogy a költő mennyire szereti őket. Egy-egy imádság mindegyik. Az Isten sújtoló kezét felismerő, bűnein bánkódó, az Isten irgalmáért esedező magyar egész lelki világa tárul föl előttünk e versszakokban. De föltárul a költő nagy, szinte gyermeki hite és bizodalma is. Ez az ő gazdagsága. Gyököcssy Endre neve nem ismeretlen az irodalomban. Ez az új kötete méltán emelheti őt versíróink elismert jelesei közé. Könyvét szeretettel ajánljuk mindenkinek. Kapható a „Méliusz” könyvesboltban Debreczenben, ára 40 korona.

Halottaink

Dr. Nemes István penyigei lelkipásztor folyó hó 17-én, három napi súlyos betegség után 29 éves korában meghalt. A szeretett lelkipásztort gyülekezete nagy részvét mellett kísérte utolsó útjára. A boldogult debreczeni kollégiumunkban

végezte a theológiát s itt volt egy évig esküdt-felügyelő is. Emlékét szeretettel fogjuk megőrizni.

Kun Miklós monoki lelkipásztor, gyülekezetének hűséges vezetője, családjának szerető gondviselője f. hó 9-én 68 éves korában meghalt.

Kőrössy József vilyi lelkipásztor f. hó 15-én 71 éves korában elhunyt. Az öreg pásztor gyülekezetének minden tagja igaz szeretettel és tisztelettel vette körül.

Váczy Dezső köleskáli lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró és számvevő f. hó 14-én meghalt.

Kecskés Dezső szendi lelkipásztor, egyházmegyei pénztárnok, f. hó 16-án elhunyt.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfelek

Clark E. Ferenc dr. Magyarországon. Clark dr., a „Christian Endeavor Society“ megalapítója újra (immár harmadszor) meglátogatta hazánkat. Mikor 1881. febr. 2-án, mint a portlandi (Egyesült Államok) gyülekezet lelkésze a CE. mozgalom mustármagját elültette, álmodni sem merte, hogy 40 év elteltével a keresztyén szövetségi munka lesz a világ leghatalmasabb protestáns szövetsége, 40 országban, 80 felekezet kebelében 70,000 helyi csoportot és 5 millió tagot fog felölelni. A szövetség alapelve az öntudatos hitéletre eljutott lelkeket a naponkénti bibliaolvasás, naponkénti imádkozás, a keresztyén munkára való kiképzés s a testvéri közösség elmélyítő, fegyelmező nevelése által Isten országa hasznos tagjává tenni. Isten minden kétséget kizáróan gazdagon megáldotta e munkát. Az utolsó két évben 9238 új szövetség alakult a világ minden részén. A bostoni központ évi költségvetése 75,000 dollár (kb. 47 millió K). Ma Clark dr. a világszövetség elnöke. 70 éves kora mellett is feleségével együtt fáradhatatlanul látogatja az egész világ szövetségeseit. A múlt évben 25,000 mérföld utat tett meg. Bennünket magyarokat különös melegséggel szeret, pár héttel ezelőtt is az erdélyi magyar szövetségek támogatására hatalmas adományt küldött. Febr. 25-től március 6-ig lesz Magyarországon (azután Finn-, Eszt- és Lettországra megy, hol virágzó CE. munka folyik), ez idő alatt felkeresi Debreczent (febr. 28—márc. 1.) és Nyiregyházát (márc. 2—3.), hol szintén előadásokat tart, de legtöbb időt Budapesten tölt. A Bethánia-egylet, mely a Christian Endeavor-munkát ezelőtt 22 évvel Magyarországon is megkezdette márc. 5-én a Kálvin-téri templomban hatalmas vallásos estélyt rendez, melyen Clark dr. fog nagyszabású előadást tartani a mozgalomról. Debreczeni látogatása alkalmával március 1-én, szerdán a Kossuth-utcai templomban délután 5 órakor leendő vallásos estélyen tart előadást, melyet magyarul Dr. Tankó Béla egyetemi tanár fog tolmácsolni.

Előfizetési felhívás Folyó évi március hó 10-re prédikációs-kötetet adunk ki, amely ünnepi prédikáció sorozatot fog tartalmazni, még pedig

két vasárnapi, két nagypénteki, három husvét, két áldozócsütörtöki, három pünkösti, eddig még sehol meg nem jelent egyházi beszédet. A kötetet elsőrangú papirosra nyomtatjuk. Előfizetési ára 45 korona, amelyhez portókötség címén ajánlott küldésnél 8 korona, egyszerű küldésnél 2 korona csatolandó. A kötet bolti ára 55 korona lesz. Szíves előfizetéseket Református Lelkészi Hivatal Tahitófalu, Pestmegye címre kérjük küldeni. Berezky Albert, dunabogdányi református lelkipásztor, Tildy Zoltán tahitófalu református lelkipásztor.

Kitüntetés. A Barázda, a Magyar Gazdaszövetség lapja közli, hogy a Magyar Gazdaszövetség igazgatósága a magyar falu vezetői közül 40 olyan munkást tüntetett ki oklevéllel és jutalmazott 500 koronás tiszteletdíjjal, akik a falu népének erkölcsi, anyagi és szellemi előmenetelén fáradoznak és e munkájukkal eredményeket értek el. Az első díjat: a kitüntető oklevelet és a jutalomdíj kétszeresét az idén Szabó József református lelkész (Báránd) és volt nemzetgyűlési képviselő nyerte el.

A debreczeni egyház presbiteriuma f. hó 23-án a lelkipásztorok és segédlelkészek fizetését olyképen rendezte, hogy a rendes lelkipásztor javadalmát az 1922. évre 80,000 K készpénzben, 11 hold földben, lakás, tűzifa és víz természetben való adásában, — a segédlelkészek és vallástanító lelkészek fizetését pedig 35,000 koronában állapította meg.

A debreczeni református főgimnázium és leánynevelő-intézet növendékei a Salvator-parokban kimondhatatlan nélkülözésekkel küzdő 55 család felsegélésére akciót indítottak, amelyik igen szép eredménnyel és áldással járt.

Szíves kérelem városban lakó nt. református lelkésztársaimhoz és a mélyen tisztelt tanító urakhoz: Én az oláh megszállás alatt levő Szatmárról menekült nyugalmazott református lelkész, kegyelem-fedél alatt húztam ki a telet, már 6 hét óta betegen fekszem. Az volna azért kérésem, ha városukban véletlen tudomásukra jutna eladó ház, szíveskedjenek azt velem tudatni. Fülöp, u. p. Szatmárökörítő. *Fekete József*, nyug. református lelkész.

A vámospécsi egyház február 5-én tartotta kilencedik népies ismeretterjesztő előadását, amelyen Tóth Miklós, Guthy István tanítók, Nagy Lajos igazgató-tanító, dr. Dánér Béla nemzetgyűlési képviselő, özv. Szalarszky Ferencné úrnő és Böde Ilonka úrleány működtek közre.

Az Órálló társaság református napilapot akar indítani s erre az alapot 100 K-s részvény jegyzéssel kívánja összehozni. A részvényeket, mindegyik után 10 K kezelési költség csatolá-ával, Budapest, IX. Kálvin-tér 7. sz. alá kell küldeni.

Nagyváradon folyó hó 8-án a premontrei főgimnázium ifjúsági előadása, 9-én a Protestáns Jótékony Nőegyesület estélye hozta össze felekezeti különbség nélkül a város társadalmát.

Pályázat alatt van a tatabányai missziói református lelkészi állás. Pályázati határidő márc. 15.

2,
a
n-
a-
ikel
iz
ja
ig
z-
lő
fi-
t-
B.
fi-
al
5.-
öie-
a,
n-
ilt
e,
se.
en
Az
zi-
z-
t-
k.
s-
en
az
it,
ilt
u-
iti
ár
ó-

22

Tisza-Kollégiumok. A vallás- és közoktatásügyi miniszterium tervbe vette, hogy a magyar társadalom állandó érdeklődésének és áldozatkészségének segítségével a kecskeméti református főgimnáziumot és a vele kapcsolatos leánygimnáziumi internátust Tisza-Kollégiummá alakítja át. Hasonlóképp kollégiumot alakítanak Pápán is, Tisza István nevéről, ahol ő egyházkerületi főgondnok volt. A kecskeméti kollégium középiskolai célokat, a pápai pedig főiskolai célokat fog szolgálni.

A szegedi gyülekezet b. e. Bereczk Sándor utódául Bakó László budapesti s.-lelkészt hívta meg pasztorául. A tehetséges ifjú lelkipásztor legyen Isten dicsőségének munkása ad multos annos!

A nagyenyedi Bethlen kollégium ebben az évben tölti be háromszázadik évét. Ebből az alkalmából a szász evangélikus egyház hivatalos organuma a Kirebliche Blätter, méltanyló megemlékezést közöl a nagyjelentőségű főiskola kulturális szolgálatairól.

Az amerikai vöröskereszt anya- és csecsemővédő-akciója Magyarországon igen kiterjedett és már is áldásos munkásságot fejt ki. Minden alkalmas eszközt megragad arra, hogy a csecsemőhalandóságot okozó tudatlanságot, amelynek következtében minden három és fél percben meghal egy-egy magyar kisded, oszlassa és megszüntesse. E végre legközelebb harminc csinos képeslapot adott ki (a 30 db ára összesen 50 K), amelyeken képpel és verssel tanít egy-egy csecsemőnevelési arany szabályra. Lelkésztársainknak és tanító atyánkfainak figyelmet felhívjuk erre annyival is inkább, mivel az amerikai vöröskereszt hivatala (Budapest, VIII., Vas-utca 10.) készséggel ad meg minden felvilágosítást.

Országos diákgyűlést tartott a Magyar Evangéliumi Keresztyén Diákszövetség e hó 3-5. napjain Budapesten és pedig, ami ennek a gyűlésnek különös jelentőséget ad az eddig tartott gyűlések felett, a M. E. K. Dsz. saját helyiségeiben, a Diákok Háza gyűléstermében. Hat vidéki munkagócpontról 40 egyetemi és főiskolai diák és diákleány jött össze ezekre a napokra és a mozgalomhoz tartozó különböző fővárosi diákesoportok tagjainak hullámzó részvétele mellett állandóan 80-160 résztvevő töltötte meg a gyűléstermet. A keresztyén diákmozgalom programjának megbeszélése mellett délelőttönként „az imádság“ volt a főtárgy, mint az Isten országáért munkálkodni akaró diákember legéletbevágóbb kérdése. Délutánonként nagyon élénk és tartalmas megbeszélések folytak a gyűlésen arról, hogy milyen felelősség nehezedik az öntudatos Krisztus követő diákságra a nemzeti étellel, a társadalmi problémával és a mai egyházi állapotokkal szemben. Az együttlételet egyaránt jellemezte az idők súlyos komolyságának átérzése és a fesztelen diákos jövedv. Hazánk jövőjéért aggódó emberek, ha néhány órára betekintheztek volna erre a konferenciára, megteltek volna megnyugvással és reménységgel, annak láttára, hogy Isten kegyelméből milyen új lelki erők fakadnak fel a jövő vezetőjére készülő mai diákgenerációban.

Konfirmációra nélkülözhetetlen

a Debreczeni Konfirmációi Kis Káté

Írta: **Nagy István**, debreczeni református vallásitanító-lelkész.

A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal.

Ára példányonként 5 korona, 10 százalék árengedménnyel, vagy minden 10 példányra egy ingyen példánnyal.

Különösen ajánljuk már a múlt évben nagy feltűnést keltett szép, csinos és ízléses, kéknymású bibliai mondásokkal ellátott

Konfirmációi emléklapot,

melynek ára darabonként K 1.60 és 100 darab rendelésnél kor. 145.—.

Konfirmáltak anyakönyvi íve. Egy ívre 64 név megy

Ára: ívenként 5.— korona.

Legszébb és legalkalmasabb konfirmációi ajándék: Dr. Kőrösi Kálmán: **Hitt és Haza!** (Költemények.) Ára 10.— korona. — B. Bészler Anna és Székely András: **Krisztus legendák.** Ára 24.— K.

Most jelent meg!

Minden lelkész és kántortanító részére nélkülözhetetlen

TÁRGYMUTATÓ

a magyar reformátusok új Énekeskönyvéhez. Összeállította Uray Sándor debreczeni református lelkész. Ára K 10.—.

Az új énekeskönyv ára: papirkötésben kor. 42.—, félvászon kötésben K 44.—, egész vászon kötésben K 54.—. Ezen árakból egyházaknak és iskoláknak 50 példányon alul 10 százalék, azonos 0000 felül 25 százalék engedményt adunk. 0000

Ajánljuk még **OLÁH GÁBOR**-nak, a „Szegény magyarok“ és a „Deák György“ szerzőjének új regényét, a

FEKETE ANGYAL-t,

mely érdekes meséjével, lebilincselő előadásával és pompás alakjaival a legművészebb magyar regények közé sorakozik. A béke és a háború határmezsgyéjén gördíti át rendkívül izgalmas cselekvényét s a békéből a háborúba átkényszerült embernek lelki átváltozását ragyogó színekkel festi.

Ára K 92.—.

—————

Megrendelhetők a kiadónál:

„MÉLIUSZ“

Debreczen szabad királyi város és a Tiszántúli Református Egyházkerület könyvkereskedésében Debreczen, Ferenc József-u. (Piac-u.) 26. sz.